

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
15 decembre st. v.
27 decembre st. n.

Ese in fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 60.

ANUL XXVII.
1891.

Prețul pe un an 10 n.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Cum ți-i partea și norocul, așa ți-i pe lume locul.

— Poveste. —

Cum îi obiceiul fetelor, érna se strîng la șețetóre. O fată după ce-au venit flăcâii și-au cerut-o dela părinți, s'a gătit și-a pus caer in furcă și-a luat fusul, a trecut de-a mai luat o fată și s'au dus amëndoue la șețetóre. Acolo casa eră plină de fete și de băetani, da ele s'au dus cele din urmă, n'au avut loc și au stat lângă ușe. Fiecare fată avea un flăcâu cu care rîdea, vorbiá, depáná fusele. Fata nóstră inse ședea singurá ca o străină și nu vorbiá decât cu vecina ei care-i dîse dela o vreme :

— Dómne, .lelicá, pare că ești străină nu din satul ista, așa n'ai cu cine schimbá o vorbá, de vrei. am să vorbesc cu mama să-ți facá pe ursita.

— Și óre ce mi-a cere ?

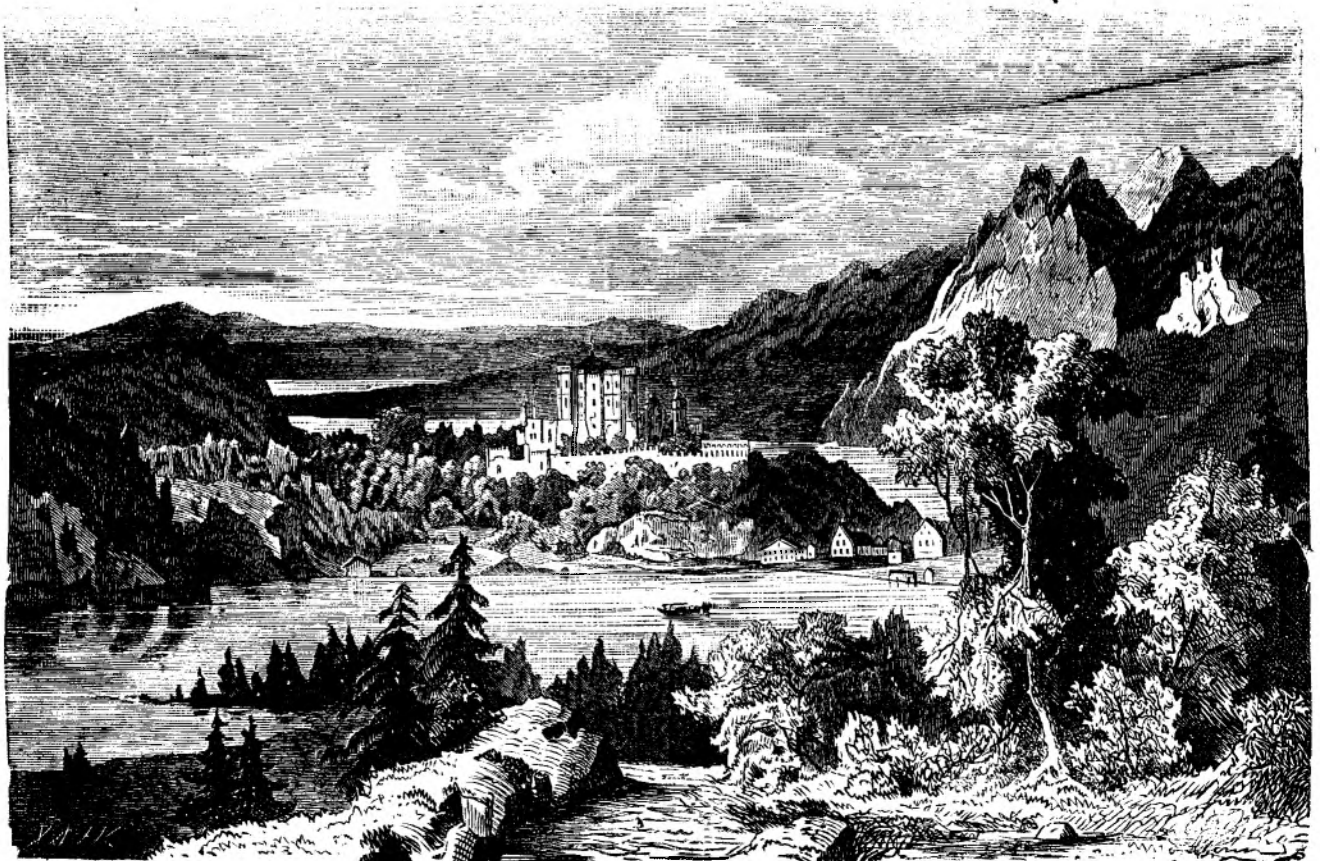
— Nu mult, un galbén și o găină négrá sade și vre-o 10 coți de pánzá de in ori de bumbácel.

— Bucuros îi dau.

Când se zăriá de dîuá s'a imprășciat claca, fetele s'au dus pe-acasă, fata care voiá să-și facá de ursitá a luat pe cealaltá și s'a dus pe acasă și fără să șcie má-sa și tatá-sau i-a dat cele fágăduite.

Vrăjitórea așa respuns i-a trimis ca să tórcá tótá dîua, iar séra să se ducá la șețetóre, și să steie tot in locul cela și să tórcá inainte c'are să vie și ursita ei.

Fata a făcut așa cum a invěțat-o vrăjitórea și

V I Ș E G R A D .

nu după târzie vreme, iată c'a intrat un voinic nalt, frumos, că s'a așezat lângă fată și fără să-i deie bună seara, a prins a o desmierdă, a o sărută, fără să-i spue nici un cuvânt nici ei nici ea. Flăcăul a stat amu până pe-aprope de cântatul cocoșilor și s'a dus. Fetele și flăcăii au întrebat-o că cine eră acela, dar ea le-a respuns că nici singură nu șcie de ună vreme ce nu l'a mai vădut până atunci. Când se zăria de ziua și s'a imprășciat claca, fata s'a luat cu vecina ei și mergeau spre casă și-a întrebat-o :

— Ce fel de ursită mi-a făcut mă-ta, că i-am dat ce mi-o cerut și ai vădut flăcăul ce vine la mine că nici nu rîde nici nu vorbeșce, par că-i de cei vchimbați.

Fata spuse vrăjitoarei și ea-i cuvântă ca s'o învețe așa :

— Du-te și-i spune : să torci și astăzi totă ziua și seara să-ți iei ghemul ce l'ai tors astăzi și să te duci la ședetore, acolo să te pui tot in locul unde ai mai stat și flăcăul iar are să vie ș-are să șaguscă cu dta și să chimbați inelele, apoi să legi capetutul ghemului de dinapoi a lui la curea și când îi vedé că se scólă, odată cu densusă să te scoli și tu și tot să desfaci de pe ghem și să te ții de densusă și să te duci până unde s'a oprî, iar pe urmă să svêrli cu ghemul intr'ensu și să fugi tot cu fuga inapoi și să te pui tot in locul cela, să-ți iei furca și să torci.

Fata a făcut intocmai după cum a povățuit-o vrăjitoarea, i-a legat firul de curea, a desfăcut cununele de pe ghem și tot s'a ținut de densusă până ce l'a vădut că se opreșce, atunci a svêrlit cu ghemul după densusă și-a fugit inapoi cât îi luau picioarele. Dar nu bine a ajuns și și-a luat furca și iată-l și el se pune lângă ea și-i spune :

— Spune-mi puică, spune-mi dragă, cine te-a învățat să faci așa, că decă nu, are să móră tatăl teu.

Fata n'a dis nimic și el s'a sculat și s'a dus iar in dori de ziua când s'au imprășciat ómenii, fata iar a spus fetei vrăjitoarei : — Să spui mamă-ta că ce fel îmi face de ursită, că mi-a spus c'are să-mi móră tata de nu i-oi spune cine m'a învățat.

Vrăjitoarea iar îi trimete respuns, că tată-seu decă a murit să-l ingrópe in ziua ceea și seara iar să se ducă la clacă.

Fata când să se ducă acasă găseșce pe tatăl seu mort, face ea ce face și-l ingrópă cum póte și seara iar la ședetore, se aședă tot in locul cela; iar vine flăcăul, se pune lângă densusă și-i dîce :

— Spune-mi puică, spune-mi dragă, cine te-a învățat, că de nu, are să-ți móră mama.

Ea nu dîce nimic, el s'a sculat și s'a dus, iar fata când se duce acasă găseșce și pe maică-sa mórță și iar intrébă pe vrăjitoare, că ce fel îi face ea de ursită, că i-a murit și mama.

Vrăjitoarea a povățuit-o s'o ingrópe in ziua ceea și pe densusă, iar seara iar să se ducă la ședetore; fata iar a ascultat-o și din nou a venit flăcăul și i-a dîs :

— Spune-mi puică, spune-mi dragă, cine te-a învățat să faci așa, că de nu mi-i spune, să șcii, a murit mă-ta, tatăl teu, ai să mori și tu.

— Decă a murit tátuca și mămuca, la ce mai sînt bună să trăesc pe lume, se vede c'asă mi-a fost scris.

— Bine, dîce flăcăul și se duce.

Fata alergă la vrăjitoare și-i spune cum și ce... atunci ea a povățuit-o așa :

— Du-te le dă de șcire la totă némurile tale și la toți preoții c'ai să mori, dar ca să nu te ingrópe unde-i tată-teu și mă-ta, séu pe la biserici, ci intr'un deal in pustie.

S'a dus fata acasă, a luat o femeie să nu fie singură, s'a scaldat, s'a peptenat, s'a imbrăcat cu ce a avut mai bun și frumos. a dat de șcire némurilor

și preoților, pe urmă s'a intins pe laiță, i-a ținut lumînarea ș-a murit.

Au dus-o de-au ingropat-o intr'un deal in pustietate, cum a lăsat ea cu limbă de mórte.

La vr'o lună de zile a trecut pe-acolo doi feciori de împerați la vênătore.

Da câinii au alergat in deal unde eră mormentul ș-au început a bate strașnic.

Impératul a trimis slugitorii să vedă ce-i acolo de bat câinii, da colo eră o flóre frumósă și mirositoare care resărise din mormentul fetei și care strigă cum îi vedú :

— Departe, departe de mine, că nu ești de mine.

Slugitorii ponosliră împératului cele ce vedură și auđiră.

El, împératul, se duse și el singur, atunci flórea pe cât eră de frumósă și de mirositoare s'a făcut pe 7 părți mai frumósă și mai mirositoare și-a început a strigă : — Apropie-te dragă, că de mine ești.

Atunci împératul porunci s'o scótă din pământ cu rădăcină cu tot și s'o ducă acasă la densusă și s'o puie sub icóne. Acolo după ce-a vădut flórea la locul ei, a poruncit să-i pregătescă mésa, iar el s'a dus să mai vedă de trebile împérăței. Dar când să se pue la mésa, împératul a incremenit când a găsit că un altul stase la mésa lui și i-a mánecat bucatele fără ca nimene să nu fi vedut.

Impératul a dat poruncă să-i gătescă altă mésa și el s'a făcut că dórme sub icóne să vedă ce s'a petrece. Când eră mésa gata, numai vede împératul că se cobóră dela icóne o fată frumósă de-și punea nume, se duce intins la mésa și incede să ospeteze. Pe împératul nu-l rabdă inima, se rápede și-o cuprinde 'n brațe și-i dîce : Stăi dragă că ești a mea.

Ea spuse împératului totă istoria ei din cap până 'n sfêrșit, că ea încă n'a scăpat de dușman, dar că trebuie să se facă mórță intinsă pe mésa și când a venî dușmanul ei, păzitorii să-l prindă, să-l taie și să-l mântue de zile, să mai pregătescă încă un par de stejar și să îl bată prin inimă și să-l ardă, că numai cu atâta tai puterea.

Impératul a chemat slugile, a dat povelii și-a gătît pe fată de mórță, iar cu păzitori au împenat tot palatul. Numai ce să vedî, pe-aprope de mieđul nopței vine flăcăul cel nalt frumos, cade 'n genunchl la picioare ei, dîcendu-i : Spune-mi puică, spune-mi dragă, cine te-a învățat. Atunci au sárit toți credinșcii împératului asupra strigoifului și l'au scos afară mai mult mort decát viu, i-au bătut parul cel de stejar prin inimă și-a țipat nu cum țipă omul, ci cum rage boul, apoi l'au ars și 'n vânt i-au spulberat cenușă.

Atunci fata se scólă frumósă, sánetósă și se pregăteșce de nuntă și se cunună cu împératul și fac nuntă mare și frumósă.

Cum n'ați mai vedut dvóstre.

Elena D. O. Sevastos.

Departe . . .

Póte menită ești să fii
De mine 'n veci departe,
Póte că scris mi-a fost să fiu
In veci fără de parte.

Să sufer și să te iubesc,
Să-ți eut merou in cale,
Și să resint la ori-ce pas
Durerea lipsei tale.

Ci 'n sufletul meu depărtarea
Nu pôte să te 'ngrôpe,
Tu îmi vei fi un ideal
Departa, ori aprôpe :

Și tötă vieța te-oiu iubi,
Copilă adorată,
Ca 'n ziua când te-am cunoscut,
Pentru întăiaș dată.

Nu depărtarea stinge-va
In mine-a mea iubire.
Ci va aprinde tot mai mult
A inimei pornire

Căci tu vedenie iubită,
Răsai in a mea minte,
Așă cum ești, cum te cunosc,
Drăguță și cuminte. —

Și chiar de nu te-aș întelni
O vecinicie 'ntrégă,
Tu îmi vei fi din ce in ce
Mai scumpă și mai dragă

Ioan N. Roman.

Medicina populară.

Credințe, datini, doftorii și descântece populare.

V.

Bubonele.

(Aafs.)

Romanul crede că este sânetos internul când pe
corp i se fac bubone. «Acestea se fac in vâni
prin cari se curățe sângele reu din corp.»
Ca medicamente folosește poporul pentru pă-
drundere (scurgă) cêpă friptă in spuză, călduță
său :

O făliuță subțire de elisă (slanină) séu :
Séu de vită topit pe un petec curat de pânză
cu cêră dela albine, séu :

Se mai face un fel de alifie din următoarele ma-
terii : clei, zăitlin, séu de vită și o bucată de cêră ca
o nucă de mare. Acesta se topește la olaltă pe jeghiu
(nu pe para focului) până se inchiagă. Din acesta
luându-se pe vârful cuțitului se întinde pe un petec
de pânză curată și acesta să se pună pe buboni.

Ca să esă singură sokivița (puroiul) din buboni,
se pune pe el un brusture de varză uns bine cu
oleu de rapiță și pălit la foc ; iar in lipsa acestuia e
bun și bruscălan (o buruénă ce creșce pe lângă ape
cu frunța mare).

Poporul nu lapedă rizele (petecele) cu care șterge
puroiul in drum, ci le aruncă in foc ori le aruncă
său in foc său in o grôpă, pentru că se crede, că
trecând cineva peste ele, ușor le pôte căpêtă.

Se întâmplă inse, că aruncându-le pe unde trec
ômenii, cei ce le calcă le capêtă și nu se pot mân-
tuf până nu întrebă vrăjitoria de léc.

«Când careva vede in drum astfel de petece
unse, său ori ce fel de obiecte murdare, e bine a nu
trece peste acelea, ci scupind peste ele, să dică :
«aci v'am aflat, aci v'am lăsat, de voi nu m'am legat
duceți-ve la cel ce v'a lăpedat.»

Astfel de obiecte s. e. zdrențe, legături cu un-
sori și cu pureci, stelnite, haine rupte, încălțăminte,
hîrbe de vase de pământ sparte și aruncate in dru-

muri ori pe gunôe, se consideră de «făcături» și nu
e bine a le atinge ori trece peste ele.

Décă vr'un bolnav n'ăllă lécul nici după tôte
incercările vrăjitoarești, se crede că sânt «făcături» și
se duce la vrăjitorie ca să-i descante «de intors.»

Descântecul de intors este așa :

Se duce o cămașă a bolnavului la vrăjitorie. Ea
aprinde tămăe, afumă cămașa făcându-ș de 9 ori
cruce cu 9 mătanii. Când e gata cu metaniile, ținând
cămașa pe fum, o întorče nentrerupt când pe față
când pe dos și dice :

Décă a făcut careva lui N. cu una,

Eu îi intorc cu doue,

Décă a făcut cu doue,

Eu intorc cu trei,

Décă a făcut cu trei,

Eu intorc cu patru,

Décă a făcut cu patru,

Eu intorc cu cinci,

Décă a făcut cu cinci,

Eu intorc cu șase,

Décă a făcut cu șase,

Eu intorc cu șapte,

Décă a făcut cu șapte,

Eu îi intorc cu opt,

Décă a făcut cu opt,

Eu îi intorc cu nouă,

Décă a făcut cu nouă,

Eu intorc cu 99 noi,

Cu 99 de boi,

Cu zhici mânați dinapoi,

I le intorc și mai infocate,

Și mai blăstimate,

Și mai cornorate,

Tôte făcături,

Câte mânături,

Câte unsuri,

Câte spurcături,

De-o îi uns,

De-o îi pus,

Vrăjitori,

Făcături,

Mânături,

Pocituri lui N. N

Napoi să se 'ntorcă,

La cel ce-o îi pus,

La cel ce-o îi uns,

Fie din vecin,

Fie din strein,

Fie din hale,

Fie din haluite,

Fie de om, muere ori fată,

Napoi să se 'ntorcă,

Lui N. nimic să nu-i facă,

Să se ducă la care o mânat,

Și mai infocat,

Și mai cornorat,

Și mai mânat,

Cum duce volbura mare.

Pulbera din cale.

Tôte betesugurile.

Tôte visurile,

Spaimete,

Răcniturile,

Străcniturile,

Pecitarile,

Bubele,

Zgărciturile,

izdatul.

Apuatul.

Muroniul,
Strigoniul,
Pricoliciul,
Tóte rele,
Și tóte bóle.
Iar d'o fi dela Dumneșeu,
Mila să-ș întórcă,
Lécul să-l slobódă,
Lui N. care 'n pat zácénd,
La mila lui áșteptánd,
Amin.

Acest descántec se rosteșce de vrăjitóre in trei marți séu vineri séra laolaltă. Cămașă o pune vrăjitórea cât e la ea sub căpétéiul ei, ca in vis arătându-i-se bóla și cel ce a «mănat-o» pe capul bolnavului*. Bolnavul apoi imbracă cămașă descántată, și nu se mai «primineșce» (schimbă) din ea 9 zile când apoi făcăturile sânt desfăcute și întórse.

S. Liuba și A. Iana.

Publicațiunile istorice ale literaturii române in 1882—1889.

De Nic. Densușianu.

(Incheiare.)

Mitologie și poesie poporală română. O funtână însemnată pentru istoria Românilor sânt remășițele din timpul vechiu păstrate in moravurile și datinele, in credințele și superstițiunile lor și in fine in însași poesia poporală. De pe acest teren merită a se releva in specie tractatele lui Manguia¹ despre colinda românescă și însemnătatea ei astronomică² și despre serbătorile poporale «Martini» ca remășițe din cultul vechiu a lui Marte³. — Profesorul Densușianu a scris despre connexitatea etimologică și mitologică între Semo Sancus sabin și ființele mitologice române ~~Sămbe ca dețele luminei~~⁴. Prof. Theodorescu ni-a dat o colecțiune bogată de colinde, orațiuni de nuntă, cântece de arat pentru recolta bogată, invocațiuni de plouă, esorcisme in contra a diferite bóle, cântece lirice și eroice⁵. Prof. Sbiera dela universitatea Cernăuți a publicat asemenea o colecțiune însemnată de colinde, imnuri mitologico-creștine, care se cântă de tineri in Bucovina din casă in casă la Crăciun, Anul nou, Apăbotéză și la Paști⁶.

* Se ție că totdeuna vrăjitórea viséză pe cineva și spune apoi bolnavului de ce are să se ferescă.

¹ S. Manguia, Calindarul poporal român: Calindariu Iulian, Gregorian și poporal român (1883), 12 p., nepaginat. 1882. 8°. Catalogul acestor serbători se află și in calindarul aceluiaș autor pe 1882. Ca întregire a acestui calindrar poporal merită a se aminti și X. G. Ioneanu, Mică colecțiune de superstițiile poporului român. Buzeu, libr. Davidescu. 1888, 8°, 87 p. Fr. 0,70.

² S. Manguia, Colinda. Originea și însemnătatea ei astronomică și calendarică; CăliNDAR IUL, (1882), p. 1—44. Oravița (Ungaria), Ediție proprie. (Și germaneșce sub titlul:) — X id., D. Colinda, ihr Ursprung, ihre astronomische u. auf Kalender bezughabende Bedeutung: Român. R. (1889), p. 44—50, 107—21, 156—73. Wien, Herausgeber Dr. Corn. Diaconovich, Druck Wallishauser.

³ id., Martini, un cult al zeului Marte: CăliNDARUL IUL. (1883), p. 97—102 1882.

⁴ A. Densușianu, Semo Sancus și Sămbele. Studiu de mitologie comparativă. București, tip. Academiei, 1882 14 p.

⁵ G. D. Teodorescu, Poesii poporale române. București, tipogr. modernă. 1885. 719 p. — X Dela Jarnik și Barsan avem o colecțiune de cântece poporale lirice și satire poporale din Transilvania sub titlul: Doine și strigături din Ardeal. București, Academia română. 1886. XV. 108 p. Fr. 5. (Ca un Glossariu, XIV. 324 p.)

⁶ I. Sbiera, Colinde, cântece de stea și urări la nuntă. Cernăuți (Cernowitz), tip. arhiepiscopala, 1888. VIII, 109 p.

Esorcismele poporale române forméză un ram special din poesia poporală română și merită considerare peculiară parte pentru formele antiquare de limbă, parte pentru credința poporală cuprinsă in tr'ensele. La Români există doue specii de atari esorcisme poporale. Unele sânt proprie formule magice (incantationes), altele sânt niște versuri mici așa numite mala carmina și au de scop a nimici efectele rele ale fermecărilor. De aceea se și numesc aceste esorcisme «descánțece.» O colecțiune specială de atari descánțece a edat prof. Marianu pe spesele Academiei române¹.

Totodată a publicat prof. Marianu și o ornitologie poporală română². Acesta cuprinde legendele și cântecele, care le au românii despre paserile cunoscute la dênșii. In faptă se află aici multe metamorfose frumoșe din lumea vechie mitologică. — Dela Burada avem o descripțiune a diverselor datine poporale la inmormântări³. Dela acelaș autor avem o colecțiune de 43 bocete (naeniae) din Moldova, Valachia, Dobrușea, Bucovina, Transilvania și Ungaria.

Ce se ține de basmele române, cea mai bună colecțiune o avem dela Ispirescu⁴. Aci se enaréză despre împérați și fete de împérați, despre eroi și nimfe, între care cea mai frumoșă dintre frumoșe e Iléna Sânziana, la a cărei privire câmpii inverșesc și florile infloresc. Aici se mai istoriseșce despre luptele gigantice între diferiți eroi din basme și între smei (semișei), cari din urmă sânt răpitorii celor mai frumoșe nimfe și fete de împérați. — Altă colecțiune interesantă de basme avem dela prof. Sbiera din Bucovina⁵. Aici aflăm pe Iléna Cosinzana, pe Fêț-frumos, Sfarmă-petri, Strîmbă-lemne, Piticul cu barba d'un cot, cei doi băeți mândri cu pèrul de aur și in fine diferite legende despre călétóřile lui Christos pe pământ. In fine a publicat și Reteganul o colecțiune frumoșă de basme române din Transilvania⁶.

Românii din Macedonia și Serbia. O grupă însemnată a Romanilor orientali forméză Românii din Tesalia, Epir și Macedonia toți numiți in literatura cea mai nouă Macedo-Români. Cu privire la istoria și limba Macedo-Românilor însemnăm următoarele scrieri. Eruditul român Manguia intr'un tractat despre Kekavmenos⁷, istoric bizantin din secl. 11 e de părere, că Macedo-Românii se trag din Mesia superióră, și că ei și Daco-Românii n'au locuit nici odată împreună pe peninsula balcanică. Despre estensiunea teritorială a Macedo-Românilor și despre comunitățile locuite de dênșii ne dá deslușiri detaliate broșura apărută in București (in titlul tipărit: Bruxelles) in anul 1886 despre Grecii, Românii și Albanesii din Turcia⁸. Profesorul Michailénu s'a ocupat intr'un studiu particular cu vocalismul și consonantismul limbei macedo-române⁹. Profesorul Bagavu a publicat un

¹ S. Fl. Marianu, Descánțece poporale române. Sucéva, tip. R. Eckhardt in Cernăuți. 1886. XXII, 350 p.

² id., Ornitologia poporală română. Tom. I, II, Cernăuți, tip. R. Eckhardt. 1883. 8°. (I) V. 438 p.; (II) 423 p.

³ T. T. Burada, Datinele poporului român la inmormântări. Iași, tip. naționale. 188 p. Fr. 2.

⁴ P. Ispirescu, Legende séu basmele Românilor. București, tip. Acad. rom. 1882. 404 p. Fr. 6.

⁵ I. G. Sbiera, Povești poporale româneșci. Cernăuți, tip. arhiepiscopala, 1886, VI, 324 p. Fr. 5.

⁶ I. P. Reteganul, Povești ardeleneseșci. Partea I, II, III, IV, V. Brașov (Kronstadt) libr. N. I. Ciurcu. 1886/8. 8°. (I) VIII, 79 p.; (II) 80 p.; (III) 87 p.; (IV) 79 p.; (V) 85 p.

⁷ S. Manguia, D. «Vlachen» d. Kekavmenos, byzantinischen Geschichtsschreibers d. 11. Jh. u. d. «Provincia Latinorum» id est Moro-Vlachorum d. Diokleates aus d. 11. Jh.: Român. R. p. 178—85.

⁸ In Valaque du Pinde, Les Grecs, les Valaques, les Albanais et l'empire ottoman: Bruxelles. 1886. 198 p.

⁹ A. Michailénu, Studiu asupra dialectului Românilor din Macedonia, București, tip. Cucu. 93 p. Fr. 4.

CÂNELE DIN MUNTELE ST. BERNARD.

lecturar în limba macedo-română¹. Scriitorul Burada a cules în călătoriile sale pe la Macedo-Români mai multe bocete, care cuprind material foarte interesant pentru limba și poetica populară a Macedo-Românilor². Asemenea a publicat mai multe poezii populare și datine dela nunți adunate în fața locului la Macedo-Români³. În același timp a cercetat și Weigand pe Macedo-Români. În tractatul său⁴ se ocupă Weigand cu fonetica și cu flexiunea limbei macedo-române și totodată ca test a publicat mai multe cântece din Vlach-Livado, locul principal al Olimpo-Vlachilor, precum și din Samarina, Vlach-Clissura, Crusevo și Monastir. Diferite testuri, cântece populare, basme, descripțiuni de moravuri și datine se află în revista macedo-română «Macedonia»⁵.

Altă grupă însemnată de Români în peninsula balcanică formeză Români din Serbia. Ei locuiesc țera dintre Morava și Timoc și anume districtele Cuprija, Pozarevac, Crna, Reza și Crajina. Numărul lor după Kanitz face 123.000 suflete. Dela acești Români a publicat mai dăunăți profesorul Picot⁶ o colecțiune prețioasă de cântece populare.

Traducere din germaneșce:

T. Roșiu.

Măhnirea unui ocaș bătrân.

De Pierre Loti.*

So istoriă spusă de Yves într'o seră când însoțise în luntre până la vaporul care așteptă departe în mare mai mulți osindiți să fie duși în Noua-Caledonie.

Printre ei se află un ocaș foarte bătrân — eră de vr'o 70 de ani pe puțin — ducea cu el o biță vrabie într'o colivie mică.

Yves, spre a-și petrece vremea, intrase în vorbă cu bătrânul care n'avea înfățișare de om reu, dar care avea drept tovarăș de lanț un domn tinăr, fără inimă, batjocoritor, cu ochilari pe nasu-i cărn.

Bătrânul fusese arestat pentru a cincia or a șasea oră pentru furt. Dăcea: «Cum să nu furi, când ai început odată și când n'ai nici un meștesug, nimic — și când nu te primeșce nimeni nicăeri? Fără mâncare poți să trăiești? Când m'au osindit acum în urmă, m'au osindit pentru un sac cu cartofi pe care îi furasem de pe un câmp. Nu me puteau lăsa să mor în Franța, în loc să me trimită acolo departe, bătrân cum sunt? .. Ba ău! ..

Și fericit de a vedă că găsisse pe cineva care

* Pierre Loti este academicianul frances ales an și cel mai tinăr. E locotenent de marină și se numese pe numele adevărat Lucien Viand. Regina României l'a poltit la Sinaia. De acolo a plecat încântat de bunătatea și spiritul iubitei regine și ducend cu el o traducție în franțuzeșce a mai multor legende populare româneșce publicate acum în urmă în volum.

¹ A. Bagavu, Carte de alegere scrisă în dialectul macedo-român. București, Societatea macedo-română «Lumina» 1887. XII, 234 p.

² T. Burada, Cântece de miriologi (bocete) adunate din Macedonia: Convorbiri lit. 16 (1882/3), p. 487-92. — X id., Poezii populare adunate în Macedonia. Edată în d.: Rev. p. ist. 5, III. (1885), p. 175-82.

³ id., Dat nel- la nunți ale poporului român din Macedonia: ib. 2, I (1883), p. 417-25.

⁴ G. Weigand, D. Sprache d. Olympo-Walachen nebst e. Einleitung über Land u. Leute. Leipzig. Joh. Ambr. Barth. 1888. VIII, 142 p.

⁵ Macedonia. Revista Românilor din peninsula balcanică. București, tip. Dor. P. Cucu 1888/9. 4°. 168 p. Fr. 6 (Pân' acum au apărut cu totul 9 numere.)

⁶ E. Picot, Chants populaires des Roumains de Serbie. Paris, Ernest Leroux. 76 p.

să-l asculte cu compătimire, arătase pe urmă lui Yves ce avea și el prețios pe lume: colivia și vrabia.

Vrabia imblândită, care îi cunoșcea glasul și care vreme de un an aprôpe, în închisore, trăise cătărată pe umărul său... — Ah! cu câtă greutate dobandise voia să o ia cu el în Caledonia! — Și pe urmă trebuise să-i facă o colivie mai bună pentru drum, să caute să aibă lemn, nițică sêrmă și nițică vopsea verde ca să o vopsescă, să fie frumoasă.

Aci, îmi amintesc chiar cuvintele acestea ale lui Yves: «Biță vrabie!». Avea de mâncare în colivie o bucată de pâne de cea nêgră de care-ți dă în închisori, dar eră mulțumită, săriă ca or ce păsere.»

Peste câteva ciasuri, Yves veni cu alt transport de osindiți la vaporul care se mutase mai departe, când lu să plece trecu din întâmplare pe lângă bătrân pe care-l uitase.

— Poftim, ia-o dta, îi dăse bătrânul cu glasul foarte schimbat, întindend-i colivia. Ți-o dăruiesc, pôte ți-o slugi la ceva, or ți-o face plăcere...

— Ba de ce? respunse Yves. Ia-o cu dta, ca să ai tovarăș acolo, să nu-ți fie urit.

— Oh! dăse bătrânul, tovarășul nu mai e într'ensa. Nu șciu... nu mai e într'ensa.

Și pe obraji îi alunecară doue lacrimi de nespusă nenorocire.

În vreme ce vaporul pornise din locul unde se urcase bătrânul ocaș spre a ajunge unde se află acum, grămădindu-se odată lume multă la un loc, ușița colivei se deschisese și vrabia spăriată, sburase și îndată căduse în mare din pricina că avea o aripă tăiată. Ce clipite de îngrozitoare durere! Să o veđi cum se sbate și cum móre, tirită în urma repede a vaporului și să nu poți să-i dai nici un ajutor! Întei, în prima mișcare, foarte fireșcă, voise se strige, să ceră ajutor, să se rôge... Pornire oprită îndată de judecată, de conștiința înjosirii în care se află: cui îi va fi mîă de vrabia unui bătrân nenorocit ca el? cine ar fi vrut să-i asculte cel puțin rugăciunea? Îi putea ôre trece prin gând măcar că s'ar oprî vaporul spre a scôte din mare o vrabie care se înecă — și încă o biță vrabie a unui ocaș... ce vis de nebun!.. Și rămăsese locului, tăcut, uitându-se cum se departă pe spuma mării corpul mic care se sbătea mereu; și se simțise îngrozitor de singur atunci, și pentru totdeuna și lacrimi mari, lacrimi de des-nădejduire singuratecă, de des-nădejduire fără sfârșit îi întunecară vederea — pe când domnul cel tinăr cu ochelari, tovarășul său de lanț, rîdea, că vedea un bătrân plângend.

Acum când se dusesse pasêrea, nu mai voiă să păstreze colivia lucrată cu atâta luare aminte pentru mica môtă; o dădea marinarului bun care binevoise să-i asculte istoria, dorind să-i lase această moștenire înainte de a plecă în lunga-i și cea din urmă călătorie.

Și Yves primise, cu intristare, darul, căsuța gôlă, spre a nu măhni și mai mult pe bătrânul părăsit arătand că-i disprețueșce lucrul pentru care cheltuise atâta muncă.

Cred că nu am putut să fac pe nimeni să simtă cât de puțin din induioșarea ce am încercat eu când am audit astă istoriă.

Eră seră, foarte târđiu și eram gata să adorm. Eu, care în viața mea am privit, fără să fiu tare mișcat, dureri șgomotose, drame, maceluri, băgai de sêmă cu mirare că durerea aceea de bătrân îmi sfârșise inima și putea chiar să-mi turbure somnul:

— Decă s'ar puté, dăsci, să-i trimitem altă...

— Da, respunse Yves, m'am gândit și eu la asta.

Să-i cumpărăm dela un păsărar o pasere frumôsă și să i-o duc mâne în colivia lui sărăcăciôsă, de va mai fi vreme până nu pornesc. Cam greu. Numai dumneata ai puté să te duci mâne acolo să cauți pe bētrānul pe care nici nu știu cum îl chiemă. Dar... o să li se pară ciudat tuturor...

— Oh! asta da.

Și un minut rîsei în mine bucuros cu risul acela lăuntric, bun, care abia se vede pe față.

Cu tōte acestea nu mi-am îndeplinit planul: a doua zi, cānd m'am deșteptat, cānd cea dintēi impresie prise, mi s'a părut copilăresc și de rîs. Măhnirca aceea, e vedit, nu eră dintre cele ce se pot mângăia cu o jucărie. Nici cea mai frumôsă pasere a raiului nu ar fi putut înlocui pentru bietul ocnăș bētrān, singur pe lume, umila vrabie cu aripa tăiată, crescută cu pāne de-a închisorii, și care putuse izbuti să deștepte dragostea nețermurit de dulce și lacrimile în fundul inimei sale împetrite, pe jumătate mōrte...

Dumitru Stăncescu.

Astă-nōpte.

Astă nōpte pe rēcōre
Priviam luna strălucind;
Printre frēmētul de frunțe
Razele-i vedeam jucānd

Un vânt rēcōros de munte
Pe sub teii înfloriți,
Le șoptiā în taină vestea:
Vera trece, voi muriți!

Nourii albi pe bolt albastră
De cristal palat pārea,
Iar în ei luna reginā
Cu lucētērul trāiā.

Stelele plutiau în aer
Ca și pe-o întinsă mare,
Glasuri de privighitōre
Resunau în depārtare.

Incāntalā de splendōrea
Astei nopți fermecātōre,
Ne gāndiam cāt trebui omul
Să regrete dēcā mōre.

Elisa Mustea.

Vișegrad.

— Veți ilustrațiunea din fruntea toii. —

Ungaria e bogată în monumente istorice, care susțin tradițiunile despre vitejiile diferitelor semēnți, cari au trāit sēu trāese în acēsta patrie.

Unul din cele mai interesante puncte istorice e Vișegradul, pe malul Dunării, în sus de Budapeșta spre Poșon.

Aici au petrecut odiniōră regi ai Ungariei cu curțile lor; regele Matheia nu odată a vēnat prin munții din impregiurime; aici s'a petrecut tragedia Clarei Zach; iar regele Solomon aici ș-a aflat stērșitul tragic.

În timpul mai nou, Vișegrad a devenit un loc de distracțiune pentru vēră, unde budapeștanii se duc bucuros a petrece cāteva diasuri în orășelul

situat atāt de romantic și în villele care s'au clădit pe colinele cu vederi frumōse.

Cetatea de odiniōră, astăzi se află în ruină și numai turnul lui Solomon vesteșce gloria trecută.

Cānele din muntele St. Bernard.

— Veți ilustrațiunea de pe pagina 593. —

A doua ilustrațiune ce publicăm în nr. acesta, așșdere e o reminiscință a trecutului, o legendă frumōsă care se păstrēză din generațiune în generațiune.

Munții Elveției încă din timpurile vechi au fost cutrierati de turiști. Între acei munți în deosebi muntele St. Bernard a fost mai atrăgător, pentru că acela eră lōrte nalt și pururea acoperit de zăpadă.

S'au și întēplat multe nenorociri, mulți turiști au perit sub lavine... și mulți au scāpat ca prin minune.

În muntele St. Bernhard eră o monastire, călugării de acolo țineau niște căni urieși și porniau cu căni aceștia să caute pe cei rătăciți. Căni îmboldiți de instinctul lor și conduși de simțirea mirosului, se coboriau în locurile cele mai primejdiōse și de multe ori scāpau pe bieții nenorociți.

Un astel de moment înlătoșeză și ilustrațiunea noastră.

Doine din Ardeal.

VI.

Dorul meu pe unde umblă,
Nu-i pasere să-l ajungă;
Dorul meu pe unde sbōră,
Nui-pasere să-l cobōră;
Dorul meu pe unde jōcă,
Nui-putere să-l întōrcă.

VII.

Nu da Dōmne popii bine,
Nice astăzi nice mâne;
C'o legat muta de mine,
Nu da dōmne popii boi,
Nice patru nice doi,
C'o legat muta de noi,
Dșeu să nu-i ajute
Să-i aducă dela mante;
Nice boi ba nice vaci,
Numai cōrnele 'n desagi.

VIII.

Trecui valea și-o topilă,
Vēđui ochii lui Dānilă;
Mai trecui ș-on podișor,
Vēđui ochii lui Todor,
De negri ce mult eră
Îmi tremurā inima.

IX.

Așă-mi cāntă-un puu de cuc:
Să-mi las țēra să me duc;
Așă-mi cāntă-o rōndunea,
Să rămān în țēra mea.

Ioan Bota.

Nimeni nu-ș pōte da sēmă de ce e resboiul,
dēcā nu are un fiu în luptă.

Cānd dispere respectul pentru cei bētrāni, cei tineri sūnt îmbētrāniți înainte de vreme.

Eu sînt un asasin !

(Fantasie.)

Domnilor magistrați ! Sînt un asasin !

Am omorît, și cu drept cuvînt merit condamnarea dvîstre. Ve rog inse să-mi acordați circumstanțe atenuante, căci după cum vedeți, mărturisesc singur faptul.

Sînt asasin !! Nimeni nu-mi va mai intinde mîna ; toți me vor privi cu scîrbă, arătându-me cu degetul și șoptind :

— E un asasin !

Rudele mele, frații mei chiar, se vor îngrozi de mine și nu voi mai găsi refugiu în contra disprețului, decît în mormînt !

Dal de-o mie de ori mai bine să mîră un asasin, decît să fie espus la batjocurile lumii și la desgustul general. Să nu întîlnescă în cale decît ômeni care să-l privească cu frică și orîre și inimi, care să nu aibă un pic de milă pentru dînsul.

Tôte ușile să-i fie închise, și toți să se témă de dînsul. Copiii lui chiar, să aibă orîre de el și să caute a nu-și strigă prea tare numele, pentru că aușindu-i cineva, să nu roșescă că sînt fii de asasin.

Astfel voi deveni și eu !

M'am gândit mult la pasul care-l fac de a me denunța singur, dar voi mai bine să mi se cunoască crima ; nu voi avé pe conștiință un pîecat mai mult.

Pôte nu eră să aflați niciodată de crima mea ; și nici nu aveți de unde. Și câți în ziua de ađi făptuesc asemenea crime ! și legile nu-i ajung niciodată.

Nu ve îngroziți inse așá de mult de mine : mînile nu-mi sînt mîngite de sînge ; sînt curate ca și ale dvîstre... Rîdeți ? Ve întrebați decá un asasin pôte să aibă mînile nepetate ca ale unui magistrat ? Vai ! cât ve înșelați !!!

A ! pardon ! uitasem că am devenit și eu criminal și că în cazul acesta trebuie să fiu supus la interogatorul dlui jude de instrucție. Dar atunci, — decá me va condamná, — cer sus și tare ca și acei criminali de o mie de ori mai de scîrbit decît cei care omîră, să fie condamnați !

De ce ei să se bucure de libertate și să fie stimați ? Ôre ceialați, decá ați judecá puțin, meritá asprime din partea dvîstre ?

Pe mine inse puțin me importă tôte acestea. Și ca să nu mai lungim vorba, să destăinuesc și eu crima ce am sevîșit-o cu precauțare. Citiți bine : Cu precauțare ! Va să đică am avut cunoșcință de omorul ce am sevîșit. M'am gândit înainte de-al comite la tôte conveniențele, prin urmare sînt pendinte de articolul ... din procedura criminală, care sună astfel.

« Ori ce omor cu cuțitul séu cu altă armă sevîșit cu precauțare, adică cugetul mai dinainte, se va pedepsi la muncă silnică pe viață. » Deci cu maximum pedepsei.

Fôrte bine.

Me prind inse că nici unul din dvîstre nu cunoșceți natura crimei mele.

Iat-o :

Am omorît ... timpul, scriind această bucată.

Acum condamnați dlor judecători, decá aveți în cod vr'un articol privitor și la soiul acestor feluri de omoruri.

Gr. Mărunțeanu.

M O D A.

Lumea elegantă nu se ocupă ađi decît de inovațiunile ce trebuiesc făcute în toaletele de bal.

Mai întei, rochia de catifea cu «trenă» trebuie lăsată numai femeilor în vîrstă, și acelor care nu danțeză. Pe cât e de nimerită în concerturi, prânșuri de etichetă și alte adunări de đi, pentru o femeie tineră, pe atît, ca toaletă de hal, femeia tineră nu trebuie să alégă decît stofe ușore, a căror podobe de broderii cu mătăsuri și mărgelile și cu flori artificiale, în mii de variațiuni, forméză imbrăcămintea cea mai atrăgătoare și mai de gust.

Crepul de China de ori ce nuanță, și mai cu sémă cel alb, cu compunerile variate arătate mai sus, va obține în ierna acésta succesul cel mai deplin.

Acéstă stofă fabricată la Lyon, în Franța, întrece prin calitățile ei, stofa adevărată chineză, și se cîose în mod minunat și meștesugit cu sîdefuri și fel de fel de pietre scumpe — mici inse cu deseversire, și cât mai variate — căci nu se mai pôrtă de loc pietrele mari.

Rochia de gaz apoi, care admite iarăș rochile «janier» și corsagele ascuțite mult mai avantajose pentru femei decît acele rotunde — este odată cu crepul, la ordinea đilei, și se confecționeză cu aceleași podobe, după gustul și dibăcia fiecăreia.

Tôte stofele acestea ușore se căpușesc cu mătase de aceeaș nuanță, dându-se foilor o croelă piezișă ca la costumele de oraș, cu garnituri de flori, «rușuri» séu galone de aur pe pôle.

A treia toaletă de bal ce avem de recomandat, toaletă care nu se schimbă și nu trebuie să se schimbe, este toaleta pentru domnișore.

De preferință albă, rosă séu albastră, ea va fi de tul, barej, «crêpe lisse» séu «voile», cât se pôte mai simplă, cu funte de panglici lungi legate la o parte. În pîr, aceeaș nuanță de panglică, mai îngustă, se înțelege ; bijuterie puțină séu de loc ; încălțămîntea inse cât mai elegantă, de mătase, și asortată toaletei ; mînușile apoi albe, fôrte lungi și îngrigite cu deosebire.

Ca să sfîrșim, vom adăogă că dantelele mai mult ca totdeuna sînt prețuite și vor complectá eleganța unei toalete de bal. La corsajuri ele sînt mai cu sémă indispensabile.

B o n b ó n e.

Căsătoria și cariera. Medicul numeșce căsătoria : niște friguri, cari se 'ncep cu ferbințelă și se sfîrșesc cu rîcélă. Chimistul đice : că e o simplă combinațiune. Farmacistul : un praf supîrăcios. Matematicul : o euațiune, în care, la doue mărimi date, lesne se pôte aflá a treia. Juristul : un contract. Comerciantul : o speculație, care tot așá de bine pôte séu să bancroteze, séu să reușescă. Poetul : un roman, care de multe ori iese în mai multe edițiuni. Directorul de teatru : un abonament ; infidelitatea în căsătorie este un abonament suspendat. Musicantul : un concert, în care amorul cantă cu fluerul, copiii cu flautul, vecinii cu trîmbița și bărbatul din când în când cu buciumul. Soldatul : o campanie, care se transformă când în resboiul de 7 ani, când în resboiul de 30 de ani.

*

La examenul de drept.

— Poți să-mi citezi cazul care mai mult decît ori care dá loc la mărturii false în justiție ?

— Chestia vîrstei, pusă unui martor de seces feminin.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Soiri literare. *Di dr. A. Vianu* a publicat la București un «Curs de medicină legală în acord cu legile țării». — *Di I. I. Nacianu* a scos la lumină tot aceluși «Importanța geografică a României» conferința făcută în Societatea geografică română din București. — *Di G. T. Avineanu*, avocat al căilor ferate române, a dat la lumină un «Tractat despre expropriațiune pentru cauza de utilitate publică».

Bustul lui Ion Brătianu. Sculptorul italian Villa terminând la timp modelul pentru bustul lui Ion Brătianu, l-a dus la București, unde a spus lucrarea sa vedem publicului. Bustul este cu o treime mai mare decât natural și reprezintă o fidelă și artistică reproducere a figurei lui Ion Brătianu. *Di Ionel Brătianu* a vădit acest bust, în prima lui fusă, adică atunci când eră lucrat în terreglaise și și-a exprimat mulțumirea sa dlui Villa; în gips bustul a reșit admirabil și ori cum îl vei privi, vei recunoaște perfectă reproducțiune. *Di Frederico Gaetano Villa* este un distins consilier al Academiei regale de belle-arte din Milano, unde și-a câștigat o mare reputațiune prin executarea unor însemnate și maestre lucrări artistice. Nu s'a hotărit încă dacă bustul se va lucra în bronz sau marmură.

Despre Academia Română *di Zaharia Boiu*, membru corespondent, a cerut în adunarea dela Hațeg a Asociațiunii transilvane, o disertațiune prin care face istoricul primului nostru areopag literar și schitează activitatea acestuia în timpul trecut de 25 ani. Acum disertațiunea dlui Z. Boiu a eșit în broșură la Sibiu.

Societatea arheologică română din Bucovina a ținut adunarea sa generată în 26 I. c. la Cernăuți sub prezidiul dlui Donisio O. Olinescu, secretar *di* Constantin Morariu. Societatea acesta s'a înființat la 1886, adunând de atunci o frumoasă colecțiune de obiecte și lucrări de artă și știință. Scopurile ei sunt: 1, a face cercetări și săvârșiți lucrări arheologice; 2, a aduna și descrie și a conserva ori și ce anticități bisericăsești sau seculare aflate în Bucovina sau și aiurea; 3, a stăruși pentru conservarea zidurilor, monumentelor și ruinilor istorice; 4, a face cercetări (explorări) arheologice.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Soiri teatrale și muzicale. *Dna Darléc*, renumita artistă română, care astăzi primăveră a încântat publicul bucureșean, în aprilie viitor iarăș va cânta la București. — *Di Grigorie Gabrielescu*, tenorul român atât de serbătorit în străinătate, în primăveră viitoare va sosi la București, ca să cânte în Teatrul Național. — *Dșora Teodorini* cântă cu succes ne mai pomenit la Milano; deosebi a escelat în «Carmen»; orașul nu vorbește decât de succesul artistei române; *dșora Lilla* cântă la Petersburg, *dșora Feliciani* la Veneția, *dna Clușu* în Spania, *dna Oroșina* la Bruxelles.

Concertul dlui B. Papazovici la Brașov în duminica trecută a avut un succes strălucit. Iată programul: Partea I. Rossini: Ouvertură la «Wilhelm Tell». Muzică militară a. și r. 1, Papazovici: «Souvenir d'une Fée»; baladă pentru violină. Comp. totm. 2. a) Schubert: «Amor» (L. V. 279). b) «Vogel im Wald» (L. V. 279). c) «Der Schwan» (L. V. 279). d) «Der Schwan» (L. V. 279). e) «Der Schwan» (L. V. 279). f) «Der Schwan» (L. V. 279). g) «Der Schwan» (L. V. 279). h) «Der Schwan» (L. V. 279). i) «Der Schwan» (L. V. 279). j) «Der Schwan» (L. V. 279). k) «Der Schwan» (L. V. 279). l) «Der Schwan» (L. V. 279). m) «Der Schwan» (L. V. 279). n) «Der Schwan» (L. V. 279). o) «Der Schwan» (L. V. 279). p) «Der Schwan» (L. V. 279). q) «Der Schwan» (L. V. 279). r) «Der Schwan» (L. V. 279). s) «Der Schwan» (L. V. 279). t) «Der Schwan» (L. V. 279). u) «Der Schwan» (L. V. 279). v) «Der Schwan» (L. V. 279). w) «Der Schwan» (L. V. 279). x) «Der Schwan» (L. V. 279). y) «Der Schwan» (L. V. 279). z) «Der Schwan» (L. V. 279).

«Cântec de toamnă», b) Lassen: «Sommernacht», prof. N. Popovici. Partea II. Mascagni: Intermezzo din opera «Cavalleria rusticana». Muzică militară. 5, Sarasate: «Le sommeil». B. Papazovici. 6, «Magyar népdalok» dșora Rosenkranz. 7, A. Rubinstein. Sonate (G-dur) pentru violină. B. Papazovici.

Corul vocal din Biserica-Albă, ca în tot anul așa și de astădată, arangază acolo în presera de St. Vasiu, adevărată a anului-nou, o petrecere cu o programă cât se poate de atrăgătoare. Se va jucă opereta lui Criprian Porumbescu «Craiu nou», la care s'au angajat cele mai de frunte puteri dintre diletanți. Opereta va fi acompaniată de muzică militară. Înainte de miezul nopții se vor produce cu cântarea: «Chinezii» în costum original; apoi le urmază «Studentii spanioli», asemenea cu cântări originale. Încă de cu timp facem deci atent publicul român la această producere și-l rugăm a da spriginul și concursul lui acestui cor, care n'a cruțat timp și osteneală pentru a face publicului o seră cât se poate de plăcută.

Societatea sodalilor români din Brașov va arangia mercuri la 25 dec. v. în sera de Crăciun concert și teatru cu următoarea programă: 1, Muzică națională. 2, Cântec vânătoresc, de Tudor de Flondor, executat de corul sodalilor. 3, Muzică națională. 4, Serenadă, de Marschner, — executat de corul sodalilor. 5, Muzică națională. 6, Țiganul la vânat, anecdotă populară de Th. D. Speranța, declamată de dl G. Galu. 7, Muzică națională. 8, Vistavoiul Marcu, comedie în 3 acte de Th. Alexi. Persoanele: Nae Totoleanu, un avar bogat, N. Turcu. Filip, fiu-seu, D. Căpățină. Coralia Tufă, fiă-sa, E. Bêșnovean. Tanase Tufă, ginere-seu, G. Purcărea. Doctorul Vlădescu, D. Mitoc. Zița Liliac, E. Stinghe. Marzu, vistavoiu la doctorul Vlădescu, G. Saftu. Un servitor, E. Osvadă. Scena reprezintă o odaie la Totoleanu. După producțiune urmază dans.

„Psaltia”, societatea cantorilor români din Bucovina, a arangiat un concert, luni la 21 decembrie n. în sala de concert a otelului «Moldavia» cu următorul program: 1, «Frațietatea», cuv. de N. Ganea, cor bărb. comp. de V. Vasilescu. 2, «Cântec ostășesc», cuv. de V. Bumbac, cor micșt de Ștefănescu. 3, «Cântul Margaretei», cuv. de V. Alecsandri, cor bărb. de N. Nosievici. 4, «Urangutanul», cor micșt de Ștefănescu. 5, «Doina», cuv. de M. Eminescu, cor micșt de V. Vasilescu. 6, «Doue suspine», cor bărb. de V. Vasilescu. Dirigentul artistic: V. Vasiloschi. Înainte de concert și între pauze a executat muzica lui «Ionica» mai multe piese alese.

Societatea academiă „Junimea” din Cernăuți a ținut la 14 I. c. aniversarea a XIV a înființării sale, sera la 8½ ore în sala Societății filarmonice, asistând lume multă, în frunte cu o ghirlandă de dame frumoșe. Inteu s'a cântat imnul festiv, după care presidentul din anul trecut, dl P. Ionescu a rostit o cuvântare ocașională, salutând totodată și pe noul president dl G. Filimon și punându-i pe pept panglica tricoloră a societății, la ce corul a cântat «Cântecul tricolorului» de C. G. Porumbescu. Noul president ținu apoi discursul seu de recepțiune; după care se cetiră depeșele de felicitare și apoi incepură toasturile. Apoi corul dirijat de dl V. Hominca a cântat mai multe piese.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Șoiri bisericăsești și școlare. *Di I. Bănu*, profesor în liceul S. Sava din București, a ținut la scribarea acestui e disertațiune asupra literaturii române — *Di Antoniu Cighi*, profesor gimnasial în

Beinș, a făcut țiile trecute, la universitatea din Budapesta, censura de profesor. — *Di Emilian Popescu*, absolvent de teologie al arhidiecesei de Sibiu și al facultății filosofice dela universitatea din Budapesta, a făcut la acosta universitate censura de profesor.

Un preot de model. Aloisiu Buteanu, preot gr. c. in Mecent, protopopiatul Erului, in diecesa Gherlei, murind de curând fără copii, ș a lăsat averea pentru scopuri filantropice. După «Gaz. Trans.» averea sa a fost comună cu a soției sale, care asemenea și-a fost testat a ei parte spre scopuri de binefacere. Combinând ambele părți, urmază testațiunea: O casă frumoasă cu sură și grădină de 2 jugere in Mecent, ce valorează 1600 fl., bisericeii, iar 1500 fl., in contracte, ca fond pentru sistemisarea salarului învățătoresc din parochia sa, unde a servit 16 ani ca preot. Filiei Girolt 22 jugere de pământ, ce se află in hotarul acelei comune, in valöre de 2000 fl. ca fond bisericesc. Bisericeii de Căoș 15 jugere de pământ in hotarul comunei, ce valorează 1500 fl. Bisericeii din Tășnad, partea jumătate din o casă de acolo, in preț de 1500 fl. Ca fundațiune pentru un student la gimnasiu 1000 fl. Doue acțiuni dela «Sylvania» pentru slujbe. Spese de inmormântare 800 fl., iar pe cei ce l'au ingrigit asemenea i-a provăduț onest.

Școala olvllă de fete din Sibiu a Asociațiunii transilvane progresază frumos. Directorul dl Ioan Popescu renunsiând, in locul dsale a fost numit director dl dr. I. Crișan, învățător nou s'a numit dl I. Popovici, iar guvernantă dșora Cornelia Ciceiu. Până la 12 septembrie s'au in scris 45 eleve, lecțiile s'au inceput regulat la 7 septembrie.

Seminar musulmân in Dobrogea. Cetim in «Timbul»: «Monitorul» de aci publică regulamentul pentru organisarea învățământului dela seminarul musulman din Babadag. După acest regulament, cursurile de limba arabă și de legislațiunea religiösă musulmană se vor propune de doi profesori numiți de ~~minister după~~ recomandațiunea multiului județului; unul din acești profesori va avé și direcțiunea seminarului. In seminar nu se vor primi decât copiii de locuitori musulmani indigeni din Dobrogea, pe temeiul certificatelor liberate de primăriile respective.

CE E NOU?

Solre personală. *Di C. Esarcu*, fost ministru de esterne al României, a fost numit ministru plenipotențiar la Roma.

Academia Română. La 6/18 decembre, ora 1 p. m. Academia Română din București a ținut ședință publică in noul seu local, de pe Calea Victoriei. S'au făcut următoarele lecturi: *Di Gr. G. Tocilescu*: «Cestiuni privitoare la domnia lui Mircea cel bătrân»; *di I. Bianu*: «Despre articol la numele proprii române masculine și femeșci.»

Reuniunea femellor române din Brașov și Săcele pentru ajutorarea vėduvelor sărace gr. or. de acolo a ținut adunarea sa generală in Brașov la 12 decembre n. sub presiul dnei vicepresedinte Elena G. Ioan. Intėiu dl Ioan Darius a cetit raportul comitetului; apoi dna casierită Virginia Vlaicu a raportat despre starea cassei, constatându-se că fondul s'a urcat la 4537 fl. 37 cr. Raportul casierei a fost examinat de dnele Maria Popea, Elena Săbădean și Maria Butnariu.

Societatea pentru cultura și literatura română in Bucovina ș-a publicat raportul pe timpul dela 1 decembre 1890 până la finea lui novembre 1891. Din acesta aflăm, că comitetul s'a ocupat cu

cestiunea de a ținē prelegeri publice pentru meseriași; a discutat cauza instrucțiunii populare și recomandă cu căldură spriginirea societății «Școala Română» și a «Societății dōmnelor române din Bucovina»; totodată a făcut un proiect pentru modificarea statutelor. In anii trecuți comitetul, spriginit de damele române, a putut să dea vestminte la vr'o 100—120 de elevi; acum inființându-se societatea dōmnelor române, acesta va continuă lucrarea un-anitară, căreia comitetul i-a și cedat restul de 265 fl. ce mai avea in cassă spre acest scop. A publicat câteva broșuri pentru popor. A ținut patru prelegeri publice. Societatea are 4 membri onorari. 21 fondatori, 90 ordinari și 4 activi. Starea cassei la finea anului 1890: in obligațiuni 1300 fl., 7200 fr., 1000 galbeni, depuși la cassa de păstrare 6487 fl. 88 cr., bani gata 12 cr. Adunarea generală s'a ținut la 25 decembre n.

Advocați noi. Dni dr. *Ioan Buna* din Oradea-mare și dr. *Liviu Marcu* din Lugoș in țiile trecute au făcut censura de avocat la tabla regescă din Budapesta.

Societatea dōmnelor române din Bucovina a împărțit vineri la 18 l. c. in ziua de St. Nicolae la Cernăuți imbrăcăminte pentru 200 de copii sermani. La împărțire a luat parte public numeros. Festivitatea s'a deschis de cătră dna presidentă Elena de Popovici, după care dl Repta a rostit un discurs ocașional. Apoi dnele Aspasia Caplonschi, Sofia Stefanovici, Alma de Volcinschi, Olga Grigorovița și Maria Zurcan seversiră împărțirea. Un școlar a mulțămit și dna Caplonschi a adresat școlărilor cuvinte de incurajare.

Bal la Abrud. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat și giur, va arangia la Abrud in 12 ianuarie n., adevă in ajunul anului nou după călindarul vechiu, o petrecere cu dans insoțită cu tombola, in sala dela «Romăncuța.» Tombola va incepe la 2 ore după miédădi, iar jocul s'era la 8.

Dōmnele române din Sucova, constituindu-se ca reuniune filială a societății dōmnelor române din Bucovina, au ținut adunarea lor in 13 decembre n. sub presiul dnei Sofia Stefanovici. Intėiu s'a constituit biuroul astfel: presidentă dna Veronica Mitrofanovici, membre in comitet dnele Botezat, Bumbac, Cosovici, Lupu, Marianu, Popovici, Stefureac, Tușinschi și Zoppa. Constituindu-se comitetul, s'a ales vicepresidentă dna Marian, casieră dna Cosovici, secretară dna Botezat. Intru ajutorul casierei și al secretarei s'au ales dnii Cosovici și Stefureac; iar in comisiunea pentru revisuirea socotelilor dnele Ciupercovici, Dașchevici și Tudan. Apoi dna Stefanovici din Cernăuți a desvoltat programul și scopul societății dōmnelor române din Bucovina, iar dna Mariau i-a mulțămit pentru indicațiunile date.

Orisă minsterială in România. Abia s'a format cabinetul conservator sub presiul dlui Catargiu și iată că 'n prima ședință a camerei guvernul a și căpătat un vot de blam. Moțiuuea de nencredere s'a făcut de cătră dl Ar. Pascal; la votare s'au adoptat cu 78 voturi contra 73, 12 abțineri. *Di prim ministru Catargiu* indată a raportat regelui. O depeșă neanunță, că regele Carol a autorisat pe dl prim ministru Catargiu să disolve corpurile legiuitoare, ceea ce s'a și făcut; alegerile noue vor fi in luna lui februarie.

Noul tarif pentru telegrame. Ministrul de comunicațiune a emis cu data de 10 decembre o ordinațiune privitoare la noul tarif pentru telegrame, care va intră in vigore in 1 ianuarie 1892. In sensul acestei ordinațiuni se șterge tacsă fundamentală de 24, respective de 30 cr. și se stabileșce o tacsă per-

manentă de 3 cr. pentru fiecare cuvânt, inse mini-mul taesei pentru o telegramă nu pôte fi sub 30 cr. va să qică telegrama dată va trebui să cuprindă 10 cuvinte.

Disolvarea dietei. In şedinţa din mercuria trecută dl prim-ministru cont. Iuliu Szapáry a anunţat dietei, că va propune Maj. Sale disolvarea parlamentului, din cauza că agitaţiunile electorale au luat o dimensiune mare prin toate părţile. Şedinţa din urmă, conform şcirilor din diare, se va ţine la începutul lui ianuarie, dóră la 4, apoi dieta se va disolvă prin rescript cetit de ênsuş Maj. Sa. Dieta viitoare se va convocă numai decât; alegerile se vor face in luna lui februarie la început.

Prietenia între un şarpe şi un copil. O întem- plare foarte curiosă comunică preotul Nicolau Lupan din Chiuzbaia, lângă Baia-mare. Dsa spune că in decursul verei, nişte tineri ţerani români ce locuiau pe «Va-lea-roşie» de pe teritorul Băiei mari, mergeau ziua la lucru la câmp, iar pe un copil al lor, in vîrstă de doi ani şi jumătate, îl lăsau inchis in casă, pu-nându-i jos câte un bliduţ cu lapte pentru ca să se hrănescă. Dela o vreme inse mama băiatului băgă de seamă, că copilul ei tot flămând remănea, măcar că blidul cu lapte îl găsiă tot'dauna gol, când se întorcea acasă. Vîrînd să afle cauza, mama pîndi odată prin ferăstră şi vedu eşind de sub mesă un şarpe mare, care se duse la blidul cu laptele şi incepu să mânânce impreună cu copilul. Mama vedu pe copil lovind şarpele cu linguriţa peste cap şi qicându-i: «Papă şi mieşul, nu numai laptele.» Şar-pele iritat se întorse cătră copil, îşi scose limbile şi incepu a sisăi, dar nu l'a muşcat. In urma acesta părinţii inspăimântaţi părăsiră locuinţa aceea, mutân-du-se intr'alt loc.

Şoiri sourte. Din Craiova se scrie, că in acel oraş s'ar fi luat iniţiativa pentru facerea unui club al femeilor, in care să fie permise numai dênsele. — *O mie de femei din Neoplanta* au adresat o petiţie cătră M. S. monarcul, rugându-l să graţieze pe diaristul sêrb Iasa Tomici, condamnat la şese ani inchisore pentru că a omorit pe redactorul Misa Dimitrievici, care i-a calomniat nevêsta. O sută de femei, in frunte cu dna Maria Balta şi avocatul Visontai, se vor duce la Viena, ca să inmanueze petiţiunea.

Neorolôge. *Teodor Buzila*, preot gr. c. in Gurba, comitatul Arad, diecesa Orădiu-mari, a incetat din viaţă după o bôlă lungă, la 6 decembre, in etate de 55 ani, lăsând in doliu o familie numerosă, mulţi consânngni şi amici. — *Elena Pap n. Biltiu*, soţia dlui Iuliu Pap preot neosfinţit, fiica dlui Stefan Biltiu paroc şi protopop gr. c. in Baia-mare, a reposat la Gherla in 19 decembre.

OGLINDA LUMEI.

Oronoă mloă. *Intre Franca şi Bulgaria* s'a ivit un conflict, din cauza că guvernul bulgar a expulsat pe un correspondent al «Agentiei Havas» din Paris, care respândia şoiri false contra ţerii şi a guvernului şi căută să desconsidere Bulgaria in ochii puterilor europene. Situaţiunea este serioasă, inse nu pôte să devie gravă; va fi o ruptură de relaţiuni, dar nici Franca nici Rusia nu va indreznî să intervie, căci prea uşor s'ar puté naşce o confagraţiune europeană, la ce încă nimeni nu e pregătit. — *Impêratul Germaniei* iarăş a vorbit; de asta-dată la Teltov, unde a primit depeşa din Berlin despre votarea finală a convenţiei comerciale. La banchetul dat la sfinţirea casei municipale de acolo, impêratul a qis, că convenţia comercială ar fi opera cea mai însenată a

timpului, şi a ridicat pocalul in sănătatea cancelarului Caprivi, pe care totodată l'a numit conte. Acastă distincţiune a fost merită să isbescă in Bismarck. — *Alexandru de Battenberg*, fostul principe al Bulgariei, aqî contele Hartenau, căruia sobrania bulgară i-a votat o recompensă naţională de 50,000 franci pe an, a trimis la Sofia pe secretarul seu Merges, ca să mulţămescă in numele lui sobraniei, principelui Ferdinand şi guvernului pentru recompensa votată.

Reforma costumului femeleso. Esistă la Paris o federaţie a societăţilor femeieşci care s'a intrunit dă-unăqi ca să discute «in ce măsuri federaţia ar fi de aceeaş părere cu ideile Ligei pentru reforma costumului femeiesc şi a proclamăţii libertăţii, in ce priveşca imbrăcăminte.» Se făcu critica modelor actuale. Un domn bătrân a propus, ca mare serioşitate, pentru impiegatele dela marile magazine, un fel de costum turcesc, cu cisme mari. Dna Loeny, preşedinta uniunii universale a femeilor, povestind că locuitoarele cantonului de Vaud, in Elveţia, se imbracă bărbăteşce, prin acesta provocă mari scandaluri. După o discuţie indelungată, cele cincideci de delegate ale societăţilor de femei au hotărit următoarele: Vor purtă in viitor, rochii cât se pôte de scurte, să nu mai puie corset, să nu se mai decolteze, să nu mai pörte pălării cu margini mari şi să nu se incalte decât cu ghete cu călcăiu mic şi lat.

Un rămăşag interesant. Se scrie din Petersburg: O prinsore interesantă făcută acum trei ani de dnii I. şi S., doi cetăţeni de aci, s'a decis qilele trecute in favorea celui dintăiu. I. sustinuse că o hâr-tie de 5 ruble, pe care o va cheltui undeva, va ajunge din întem plare până in trei ani, iar in mânilor lui S. sustinu că acesta e imposibil şi se prinse pe o mie de ruble. I. primi prinsorea. Trecuse de atunci un an, doi. In timpul acesta, I. . . căletori prin Rusia in afaceri de comerciu; mulţi bani trecuseră prin mânilor lui, dar bancnota de 5 ruble nu mai eşiă la ivelă. Se apropiă deja luna lui maiu, ultimul termen când I. trebuia s'eu să plătescă o mie de ruble, s'eu să dea peste cele 5 ruble ce cheltuisse. I. propuse atunci prietenului seu să prelungească acest termen până la ianuarie 1892; ca schimb se obligă să plătescă atunci 1200 de ruble, decă nu-i cade in mână bancnota cheltuită acum trei ani. S. primi. La 4 c., cei doi prieteni şedeau intr'un restaurant din Petersburg şi plata socotelei se dădu chelnerului şee ruble şi se căpêta rest o bancnotă de 5 ruble şi ceva măr-unţiş. I. cercetă numărul bancnotei şi . . . constată că e aceea pe care o cheltuisse acum trei ani. El căştigă astfel 1200 ruble dela prietinel seu.

Şoiri străine. *Dra Paraschiua Georgescu*, fosta profesoră in Brăila, acum in Paris studiând Conservatorul, va ţine acolo in una din sălile unei facultăţi dela Sorbona la 30 lanuarie viitor, o conferinţă despre «Peripeţiile poporului român in vécul al 18-lea şi al 19-lea.» — *Cel mai mare desemnător englez, col-laborator la «Punch»* şi la «Harper's Magazine» a fost isbit de cea mai teribilă bôlă; el a orbit. De mai multă vreme, el nu mai vedea bine cu un ochiu, dar desemnând mereu, făcend capd'opere pierdu şi usul celuiialt ochiu. — *Guvernul rus* a ordonat ca să se oprêscă cu deseversire intrebuiţarea limbei doctorului Koch, in contra ofţicei; doctorii cari ar recomandă, de acum inainte, acest léc, vor fi daţi in judecată, ca otrăvitori. — *Academia belgiana de medicină* şi-a celebrat sâmbăta trecută aniversarea a 50-a infiinţării sale; regele a rostit un discurs foarte substanţial, care a inecat in urale ultimele sale vorbe. — *Dna Ivan Turghenev*, vêduva celebrului romancier rus, a murit in castelul seu de lângă Marly, la Jonchère. Ea lăfă doi fi, dintre cari unul e un sculptor distins.

Reposata făcând parte din religia protestantă, inmortăntarea ei s'a făcut în templul Oratorului din Louvre, la Paris. O mulțime imensă asistă.

Din cauza serbătorilor nr. acesta a întârziat o zi.

Proprietar, redactor răspunzător și editor:
IOSIF VULCAN.

Călinclarul săptămânei.

Ziua săptăm.	Călinclarul vechiu	Călincl. nou	Solele
Dumin. 30 după	Rus. c. Ev. 10 dela Luca	14, gl. 2, a inv. 5	res. ap.
Duminecă 15	St. Elefterie	27 Ioan ev., ap.	7 49 4 14
Luni 16	Prof. Ageu	28 Pruncii nev.	7 49 4 15
Marti 17	S. Prof. Daniil	29 Ionathan	7 49 4 16
Mercuri 18	Mart. Sebastin	30 David	7 49 4 17
Joi 19	Mart. Bonifacie	31 Silvestru	7 50 4 17
Vineri 20	Mart. Ignatie	1 Jan. 1892 a.n.	7 50 4 18
Sămbătă 21	Mart. Iuhana	2 Abel	7 50 4 19

Otel și cafenea

Am onorea a înștiința onorab. public din Biharia și Oradea-mare, că am închiriat pe mai mulți ani otelul Bucșănyi, numit:

„OTEL NATIONAL”

Oradea mare, strada Grădinei,

cu 12 odăi pentru oșpeti, cu cafenea și restaurațiune de veră și de iernă,

pe care le-am aranjat conform trebuințelor moderne.

Mulțumind on. public de încrederea cu care m'a onorat timp de mai mulți ani, îi cer sprigina și în viitor, servindu-i și de acum înainte **beuturi bune,**

bere Dreher de cea mai aleasă calitate, vinuri, curate și mâncări gustușe

Serv. umilit

IOSIF SUCU,

2 (5-10)

aranclatorul «Otel. Național»

Cel mai fin

lag pentru padimente de odaie

care în 3 ore se uscă ca piatra

De a lui Christoph Schramm 1 kg în șatulă 1.20
De a lui Schramm și Hörner » » » 1 10
De a lui Chitz și Meller » » » —.90

Se află la

BERTALAN BERKES

Oradea-mare, strada Pomul-verde nr 33.

Mustre gratis și franco.

Comandele din provincie se efectuează repede și prompt.

B. HELD

ORADEA-MARE,

Strada Pomul-verde Nr. 23.

Magazinul principal al fabricelor de postav mai renumite din Brașov.

Am onorea a face cunoscut, că pentru comoditatea publicului cumpărător am angajat un escelent

croitor de vestminte bărbătești, care pregătește din sticlele cumpărate la mine vestminte după moda cea mai nouă. Deoarece

magazin esclusiv de postav,

în privința bogăției a gustului și a

ieftinetății este

pote concura cu ori care neguștorii din Budapeșta, sper că on. public și mai călduros întreprinderea

Flegman et Comp.

ORADEA MARE,

piața St. Ladislau, lângă podul cel mic, cu onore înștiințeză pe on. public, că înainte de-a face inventarul dorind a-și micș. magazinul, și vinde toate mărfurile și anume paltone femeiești gata, sticle de vestminte, pânzării, bareșuri de spelat și mărimi de iernă,

cu soadăment de 30%

În provincie trimite cu plăcere mustre. 5 (5)